

onbenulligheden. De liefhebbers van zijn boek vormen een betrekkelijk exclusief gezelschap, mede omdat er geen goede vertalingen voorhanden zijn. Een door mij gemaakte Nederlandse vertaling is nog niet in druk verschenen en de lezers zijn nog op de vingers van één hand te tellen.

De goede diensten van Possjet (hij is later admiraal geworden en minister van Verkeer) kwamen ook van pas bij het bezoek aan Zuid-Afrika. Tranen van algemeen-Nederlandse sentimenten heb ik in mijn ogen gekregen bij de beschrijving van een bezoek aan een rijke Nederlandse wijnboer in de buurt van Stellenbosch. De sfeer in zijn boerderij riep bij mij herinneringen op aan de sfeer die ik als kind heb ervaren in Groningen, Zuid-Holland en Paramaribo. Alleen werd daar geen wijn verbouwd, maar graan, liepen er koeien rond en groeiden er sinaasappels. Gontsjarov realiseerde zich niet hoe algemeen de naam Van Dijk in het Nederlands is, en vermoedde dat de koetsier die het gezelschap door de Kaapprovincie rondleidde, een nazaat was van de beroemde Vlaamse schilder. Het verslag van het bezoek aan Zuid-Afrika is om vele redenen interessant. Gontsjarov gaat hier dieper in op de politieke, economische en militaire achtergronden dan elders in zijn boek. Ongelooflijk mooi is zijn beschrijving van Anjer op Java. Contact met de Hollanders hadden de Russen niet. Alle Hollanders waren juist op reis naar Bantam. Bij een wandeling zagen sommige Russen een krokodil. Gontsjarov beschrijft eerlijk hoe kinderachtig jaloers zijn reactie was. Hijzelf had de krokodil niet gezien en zei dat hij bij terugkeer wel naar de Petersburgse dierentuin zou gaan. Twee buffels verschenen uit het bos en keken met verbaasde ogen naar het Russische gezelschap. Bij een Chinees winkeltje dronken de heren thee en limonade.

De contacten in Java met de Hollanders op Decima waren minimaal om de wantrouwige Japanners niet overbodig te veront-rusten. Tegen de zin van de Japanners gaven de Russen brieven naar huis mee aan een Hollands schip dat naar Batavia vertrok.

Prachtig is het hoofdstuk over de Filippijnen, toen nog een Spaanse kolonie. En ook hier komt heel verrassend toch een Nederlands aspect naar voren. De beschrijving van de aankoop van sigaren is grandioos en hier manifesteert zich een geheel andere zijde van Gontsjarov die zich juist het volstrekte tegendeel toonde van Oblomov. In tegenstelling tot al zijn reisgenoten wist hij een enorme bureaucratische rompslomp te overwinnen en bemachtigde hij de beste kwaliteit manilla's die maar te bedenken was. Zelf rook ik bijna niet meer. Ik ben op een leeftijd gekomen die ik nooit bereikt zou hebben als ik daar mee door-gegaan was. Maar Gontsjarov heeft mij toch weer even aan het sigarenroken gebracht. Overigens verzuchtte hij zelf dat hij niet helemaal begreep dat hij er zo veel moeite voor deed. In Petersburg op de Nevski Prospekt stond immers de winkel van Ten Cate, een Vriezenvener, die de best denkbare sigaren verkocht die op de wereld te vinden waren.

Le Tour

Net als velen onder u heb ik genoten van de Tour. Voor mij het absolute hoogtepunt in de wielrennerij. Ik kijk niet alleen naar het stoempen van de coureurs over die eindeloze kaarsrechte wegen in Frankrijk. Gezeten op mijn comfortabele bank met een pilsje en chips geniet ik van etappes in de striemende regen of in gloeiend hete zon. Ja, die vertrokken gezichten van mijn helden. Echte mannen, doorzetters. Maar ik geniet ook van de beelden. Het Franse landschap met kastelen en wijngaarden en de idyllisch gelegen *villages*, waar de tijd wel lijkt stil te staan. De wielrenners schijnen zelf, zo vertelde een commentator eens, niet zo veel te zien van het prachtige landschap. Zij zijn gecon-centreerd op de wedstrijd en al die snelheidsverlagende maatregelen van de lokale overheid.

Ik heb de Tour gevolgd wisselend tussen de VRT en de NOS. De Vlaamse commentatoren doen het toch heel anders dan de Nederlandse. De Vlamingen geven van oudsher een zeer deskundig commentaar, maar als er een kasteel door de helikopter in beeld wordt gebracht, worden ze lyrisch. Uitgebreid vertellen ze over dat kasteel, over de wijn van de streek en waar je tegen een schappelijke prijs lekker kunt eten. Het plaatselijke gerecht wordt tot in de details besproken. Je vergeet bijna dat er een wielervedstrijd aan de gang is. Pas als de regie weer naar de kopgroep schakelt, lijken ze uit een droom te ontwaken en weer hardhandig in de werkelijkheid te worden teruggeworpen.

De Nederlandse commentatoren worden juist boos als de helikopter lang boven een prachtig kasteel vliegt. "Dat kasteel hebben we nu wel gezien. We willen weer naar de kopgroep, want wat daar gebeurt, is belangrijk." Zoiets hoor je ze dan zeggen. Soms lezen ze plichtmatig een tekst voor over dat kasteel, waarschijnlijk uit een boekje. Als het peloton een dorpje met een middeleeuwse kerk aandoet en door nauwe straatjes raast, die Nederlanders zul je daar niet over horen. Die hebben het over die gevaarlijke nauwe straatjes met scherpe bochten. De Vlamingen hebben het dan nog altijd over dat kerkje en het restaurant dat daar vlakbij ligt en waar je die voortreffelijke streekwijn kunt drinken op het gezellige terrasje.

In de loop van de drie weken Tour kreeg ik toch een lichte voorkeur voor de Vlaamse commentatoren. Ik verving mijn pilsje door een goed glas Franse wijn en de chips door een stokbroodje met brie.

Dick Wortel

